

Vlaams
Parlement

stuk **1598** (2011-2012) – Nr. 1
ingediend op 8 mei 2012 (2011-2012)

Gedachtewisseling

over de Vlaamse positie in de bespreking van de
wetgevende voorstellen van de Europese Commissie
voor de hervorming van het gemeenschappelijk
landbouwbeleid

Verslag

namens de Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid
uitgebracht door mevrouw Els Kindt

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Jos De Meyer.

Vaste leden:

de heren Lode Ceysens, Jos De Meyer, mevrouw Tinne Rombouts, de heer Jan Verfaillie;
mevrouw Agnes Bruyninckx-Vandenhoudt, de heer Stefaan Sintobin, mevrouw Linda Vissers;
de heren Karlos Callens, Marc Vanden Bussche;
mevrouw Els Robeyns, de heer Jurgen Vanlerberghe;
de heer Mark Demesmaecker, mevrouw Tine Eerlingen;
de heer Peter Reekmans;
de heer Dirk Peeters.

Plaatsvervangers:

de heren Robrecht Bothuyne, Jan Durnez, Marc Van de Vijver, Johan Verstreken;
de heren Pieter Huybrechts, Chris Janssens, mevrouw Marleen Van den Eynde;
mevrouw Lydia Peeters, de heer Bart Tommelein;
de heren Marcel Logist, Bart Martens;
de heer Matthias Diependaele, mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck;
mevrouw Patricia De Waele;
de heer Hermes Sanctorum.

INHOUD

1. Uiteenzetting door minister-president Kris Peeters	4
2. Bespreking	5
2.1. Interventies van de leden	5
2.2. Antwoorden van minister-president Kris Peeters.....	9

Op 28 maart 2012 besprak de Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid de stand van zaken van het debat over de hervorming van het GLB en de Vlaamse aandachtspunten, met de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid.

1. Uiteenzetting door minister-president Kris Peeters

Minister-president *Kris Peeters* schetst dat het debat over het GLB (gemeenschappelijk landbouwbeleid) permanent wordt gevoerd, sinds de Europese Commissie in oktober vorig jaar haar voorstellen voor het GLB in de periode 2014-2020 op tafel heeft gelegd.

Iedere maand werden tijdens de Europese Ministerraad Landbouw de verschillende onderdelen van de hervorming in detail besproken. Ook op technisch niveau werd hard gewerkt om de onduidelijkheden in de voorstellen uit te klaren en de knelpunten aan te duiden.

Ondanks al deze inspanningen stelt de minister-president vast dat de gesprekken moeizaam verlopen, zowel met de Europees commissaris bevoegd voor Landbouw, als onderling met de lidstaten. In deze fase van de onderhandelingen blijft iedereen op de vlakte en wordt er steeds teruggekeerd naar principiële standpunten zonder een marge voor onderhandeling te laten. Dat werd nogmaals bevestigd tijdens het lunchdebat tijdens de Raad Landbouw van 19-20 maart, waar er gesproken werd over de criteria die gebruikt dienen te worden om tot een evenwichtige herverdeling van de middelen voor directe steun en plattelandsontwikkeling te komen. De Ierse minister van Landbouw concludeerde volgens de spreker terecht dat er momenteel nog steeds 27 verschillende visies verdedigd worden, en dat de tijd aangebroken is om een stap vooruit te zetten en naar een compromis toe te werken.

Het voorstel over de herverdeling van de directe steun dat vandaag op tafel ligt, is voor de meeste lidstaten niet aanvaardbaar, maar wel om zeer uiteenlopende redenen. Zo zijn Polen, de Baltische staten en een aantal van hun buurlanden van mening dat de herverdeling niet ver genoeg gaat en niet snel genoeg zal gebeuren. Daartegenover staan dan weer onder meer Italië, Nederland, België en Denemarken, die van mening zijn dat zij te veel en te snel middelen moeten inleveren. Ook qua socio-economische criteria lopen de meningen sterk uiteen: zo pleiten landen als België en Nederland om rekening te houden met de verschillen tussen de lidstaten in de kosten van de landbouwvoering, waar andere lidstaten dan weer pleiten om naar analogie met het cohesiebeleid meer middelen toe te kennen aan lidstaten die minder ontwikkeld zijn.

Ook blijkt dat het voorstel van de Europese Commissie een aantal hiaten bevat waarvoor op korte termijn reeds een oplossing gezocht moet worden. Zo moeten landbouwers die kiezen om in te stappen in het systeem van 'kleine landbouwers' niet voldoen aan de vergroeningsvoorwaarden. Zij worden ook vrijgesteld van controle van de cross compliance-eisen. Volgens de Europese Commissie zal 30 percent van de Europese landbouwbedrijven baat hebben bij dit systeem. Dat betekent dat 30 percent van de Europese bedrijven, vooral in Centraal- en Oost-Europa, niet zullen moeten bijdragen aan de vergroening. De minister-president omschrijft dit als een zeer bizarre situatie.

Ook werd meermaals aan de Commissie gevraagd om de onzekerheden op te helderen die er momenteel op het terrein leven over het tijdelijk grasland dat in 2014 automatisch omgezet zal worden in permanent grasland. De Commissie weigert echter meer informatie te geven en wenst pas te spreken over zulke technische knelpunten als er een politiek akkoord is over het geheel.

De minister-president wijst erop dat in tussentijd op het Vlaamse niveau de nodige initiatieven worden genomen. Zo heeft de administratie een aantal voorbereidende studies over de vergroening en de effecten van de herverdeling tussen de verschillende sectoren gemaakt.

De minister-president heeft ook overleg gehad over dit dossier met Carlo Di Antonio, de nieuwe Waalse minister bevoegd voor Landbouw.

Volgens de spreker dreigt het voorstel inzake vergroening een onoverkomelijk probleem te worden voor veel van onze bedrijven: indien de kosten van de vergroening zwaarder doorwegen dan de vergoeding die de landbouwers hiervoor zullen ontvangen, zullen velen verkiezen om de vergroeningspremie te laten vallen. Noch de landbouwsector noch het leefmilieu en de natuur hebben daar baat bij. De minister-president spreekt hier van een ‘min-minoperatie’.

Uit de studie van de administratie blijkt dat slechts 14 percent van de Vlaamse landbouwbedrijven vandaag voldoet aan de vergroening. En slechts 1 percent van de Vlaamse landbouwbedrijven die moeten voldoen aan de voorwaarde inzake ecologisch focusgebied, kan hier vandaag aan voldoen. Het vergroeningsvoorstel dreigt zijn doel volledig voorbij te schieten. Het gevaar dreigt dat heel wat landbouwers voor hun eigen bedrijf de afweging zullen maken of het de moeite loont om aan de vergroening mee te doen op hun bedrijf. Vlaanderen dreigt zo een pak financiële middelen te verliezen, want de vergroening staat gelijk aan 60 miljoen euro per jaar.

Er moeten volgens de minister-president meer realistische maatregelen naar voren geschoven worden voor de vergroening, die bovendien meer moeten aansluiten bij de landbouwpraktijken van een regio. De meeste lidstaten delen die mening.

Een andere optie is dat de middelen ingezet worden in pijler II en op die manier met wel-doordachte agro-milieumaatregelen de landbouwers op een positieve manier aanzetten om milieuvriendelijker te werk te gaan, met meer aandacht voor natuur en biodiversiteit.

De minister-president deelt mee dat het overleg met Waals minister Di Antonio zeer constructief was, en beide gewesten volledig op dezelfde lijn zitten wat de knelpunten van de hervorming betreft: de herverdeling van de directe steun, de onduidelijkheden over de vergroening en de afschaffing van de suikerquota. De komende maanden zullen formeel en informeel de nodige contacten op Europees niveau gelegd worden om met eensluitende stem de belangen van de Vlaamse en Waalse landbouwsector te verdedigen en het voorstel bij te sturen, zodat het ook voor Vlaanderen en Wallonië aanvaardbaar wordt.

De minister-president geeft nog mee dat nagenoeg alle lidstaten hun ongenoegen hebben uitgesproken over het feit dat deze hervorming de toch al zeer zware administratieve last niet vermindert voor de land- en tuinbouwers. Wel integendeel.

Tot slot zal de minister-president de commissie verder op de hoogte houden van de ontwikkelingen in het dossier.

2. Bespreking

2.1. Interventies van de leden

De heer *Karlos Callens* schetst dat de discussie over de hervorming van het GLB moeilijk verloopt en dat het niet evident zal zijn om de voor Vlaanderen belangrijke punten ook binnen te halen.

De vergroeningsmaatregelen worden door de spreker als grootste probleem geduid, waardoor voldoen aan de hervormingsvoorstellen voor Vlaanderen bijna onmogelijk wordt. De vergroeningsvoorstellen zullen leiden tot minder groene efficiëntie en minder productie. Meer investeren voor minder opbrengst is volgens de heer Callens economisch onzinnig.

Het lid vraagt waar de ‘zachte landing’ te vinden is voor de hervorming van de directe steun.

De heer Callens ziet ook een aantal positieve punten in de voorstellen van de Commissie. Het budget blijft gelijk, hoewel procentueel het landbouwaandeel in het totale budget van de EU daalt van 39 naar 33 percent. Ook de grotere focus op het meten van de resultaten acht het lid positief, evenals het tot stand brengen van efficiëntere vangnetten voor landbouwtakken in problemen, want in geval van crisissen moet een snelle interventie mogelijk zijn.

De heer Callens zoomt in op het ecologisch focusgebied en stelt voorstander te zijn van een meerkeuzemenu voor de vergroening. Dat zal nodig zijn om de landbouwbedrijven te verzoenen met de vergroening.

Het lid wil ook nog weten wat de stand van zaken is in verband met de frontvorming met andere landen met een intensieve landbouw zoals Nederland en Denemarken, om op Europees niveau een aanpassing van de voorgestelde hervorming te bepleiten.

Ook door de combinatie van de Europese financiële ondersteuning met de regionalisering van het landbouwrampenfonds en mogelijke verzekeringen ziet de spreker kansen om de sector meer te ondersteunen. De heer Callens vraagt of in Vlaanderen nog verder met de verzekeringsmaatschappijen werd overlegd.

De heer Callens oppert nog het idee om de Europees commissaris naar de commissie uit te nodigen, om op die manier de problemen waar Vlaanderen mee te kampen zou krijgen door de hervorming rechtstreeks met de commissaris te kunnen bespreken.

De heer *Dirk Peeters* stelt dat zijn standpunt over deze problematiek helemaal nog niet is afgerond. Het is nog te vroeg in de discussie om alles af te lijnen.

Binnen de Vlaamse context moeten volgens het lid alle inspanningen gebeuren om de 750.000 hectare landbouwgebied te behouden, maar wel in de best mogelijke ecologische omstandigheden.

Verwijzend naar de Europese vergroeningsvoorstellen, het onderscheid tussen pijler I en pijler II en de terechte vraag van de sector naar vereenvoudiging, stelt de heer Peeters de vraag of er in het kader van de vergroening niet gedacht kan worden aan beheersovereenkomsten per bedrijf. Dat schept mogelijkheden op het vlak van vereenvoudiging en zorgt voor maatwerk voor een bedrijf in een bepaalde regio.

Het lid is van mening dat de realisatie van de vergroening staat of valt met de toepassing van het systeem voor kleine landbouwers. Is het begrip ‘kleine landbouwer’ juridisch afgebakend?

Het is volgens de heer Peeters van belang dat vanuit Vlaanderen de vraag komt aan de Commissie om het begrip ‘kleine landbouwer’ goed te omschrijven, zodat het niet te pas en te onpas gebruikt kan worden.

De heer *Stefaan Sintobin* is van mening dat de verdere Europese discussies afgewacht moeten worden, maar hij stelt wel vast dat de voorbije jaren de diverse fracties in de commissie ongeveer op dezelfde lijn zaten.

De spreker leidt uit de analyse van de minister-president af dat de hervorming van het GLB nog nergens staat. De grootste problemen situeren zich rond de financiering, de vergroening en de administratieve vereenvoudiging.

Het is volgens de heer Sintobin niet onlogisch dat de Commissaris stelt dat er eerst een algemeen politiek akkoord tot stand moet komen vooraleer de technische details worden aangepakt. Het lid vraagt of de stelling van de minister-president is dat er geen marge voor onderhandelen is, of is er wat Vlaanderen en België betreft op bepaalde domeinen enige ruimte om het standpunt te versoepelen.

Het lid wijst de heer Callens er nog op dat het gemakkelijk is om nu te wijzen naar de Oost-Europese landen als deel van het probleem, want dit scenario stond volgens de heer Sintobin in de sterren geschreven door de uitbreiding van de EU.

Volgens mevrouw *Tine Eerlingen* is het belangrijk om snel meer duidelijkheid te krijgen vanuit de Commissie, want zonder kennis van de details is het natuurlijk moeilijk om standpunten in te nemen en afwegingen te maken.

Inzake de directe steun lijkt er, wegens de sterk verschillende meningen, volgens het lid nog weinig marge voor onderhandelingen. Mevrouw Eerlingen deelt de vrees over het systeem voor kleine landbouwers en informeert of er een indicatie is van het percentage landbouwers dat in Vlaanderen in dat systeem zou stappen.

In verband met de vergroening verwijst de spreker naar het feit dat er in Vlaanderen altijd met netto oppervlaktes werd gewerkt, waardoor heel wat groene elementen buiten de aangifte bleven. Mevrouw Eerlingen informeert of die gegevens nog beschikbaar zijn en ingebracht kunnen worden. Want als de lidstaten op een verschillende manier de oppervlaktes tellen, ontstaat direct een andere invulling.

Het lid informeert ook of er al meer duidelijkheid is over de invulling van het ecologisch focusgebied, en wil weten of de 7 percent vaststaat of dat er daarover nog valt te onderhandelen.

Mevrouw Eerlingen wijst op het belang van vereenvoudiging. Als de zogenaamde ‘kleine landbouwers’ niet aan voorwaarden en de bijbehorende administratie moeten voldoen, zouden veel landbouwers wel eens voor dat statuut kunnen kiezen, alleen al om van de lasten af te zijn.

Het lid merkt op dat pijler II weinig aan bod kwam in de uiteenzetting van de minister-president. Mevrouw Eerlingen informeert welke wijzigingen op til staan en wat de invloed voor Vlaanderen zal zijn.

Heel wat landen zijn naar verluidt voorstander van een langere overgangsperiode, vandaar de vraag van het lid hoe de minister-president de mogelijkheden voor een langere overgangstermijn inschat, zowel wat de directe steun als wat de vergroeningsmaatregelen betreft.

Mevrouw *Tinne Rombouts* verwijst naar de cijfers over de economische leefbaarheid van de Vlaamse land- en tuinbouw en stelt vast dat over de partijgrenzen heen wordt gepleit

voor een eerlijke concurrentie en het vrijwaren van de prijzen voor de land- en tuinbouwers.

De zeer diverse standpunten over de hervorming van het GLB waren volgens de spreker te voorspellen, maar de vraag is hoe Europa daarmee omgaat. Volgens mevrouw Rombouts is de cruciale vraag of Europa bereid is om rekening te houden met die diversiteit en maatwerk mogelijk wil maken. Als iedereen op dezelfde manier de doelstellingen moet realiseren, ontstaat volgens het lid de situatie dat Europa zal moeten optreden om concurrentievoor- en nadelen uit te vlakken.

Als bepaalde landen vragen om rekening te houden met de kostprijs, en andere landen vragen om rekening te houden met hun ontwikkeling, rijst volgens de spreker de vraag of een akkoord mogelijk is dat met die verschillen rekening kan houden.

De invoering van het systeem van kleine landbouwers impliceert volgens mevrouw Rombouts dat wordt aanvaard dat er twee snelheden zijn en bepaalde landbouwers de vergroeningsmaatregelen niet volgen. Op het niveau van de landbouwers worden die twee snelheden blijkbaar wel aanvaard, maar op het niveau van de lidstaten mogelijk niet. De spreker zou het betreuren als Europa de realiteit niet onder ogen zou willen zien.

Volgens schattingen zou mogelijk 30 percent van de landbouwers toetreden tot het systeem van de kleine landbouwers. Aangezien er geen definitie van kleine landbouwers is opgesteld en iedereen vrijwillig in het systeem kan stappen, vreest mevrouw Rombouts dat heel wat Vlaamse landbouwers die de kosten van de vergroeningsmaatregelen niet zouden kunnen compenseren, in dat systeem zullen stappen. Daardoor worden niet alleen de vergroeningsdoelstellingen niet gehaald, maar verdwijnt eigenlijk – gelet op de economische situatie van de sector – een krachtig gemeenschappelijk landbouwbeleid. Als naar schatting 30 percent van de landbouwers niet zou moeten voldoen aan de vergroeningsmaatregelen, vraagt het lid zich af of de landbouwers die wel aan vergroening doen dat zouden moeten compenseren. Mevrouw Rombouts vraagt wat nu eigenlijk de Europese motivering is om het systeem van kleine landbouwers in te voeren, want dat is vandaag absoluut niet duidelijk.

De minister en de Vlaamse administratie hebben volgens het lid goed werk geleverd om de knelpunten voor Vlaanderen in kaart te brengen, maar zij heeft de indruk dat de Europese Commissie wordt overstelpt met knelpunten voor alle lidstaten en niet weet welke keuzes ze moet maken. Wegens dat gebrek aan duidelijkheid wordt op het terrein de zenuwachtigheid immens groot, en dat werkt de realisatie van de Europese doelstellingen helemaal niet in de hand, aldus de spreker. Als er geen duidelijkheid ontstaat over een aantal elementen van de hervorming van het GLB, bijvoorbeeld wat betreft de vergroening, zullen alle landbouwers volgens mevrouw Rombouts op de rem gaan staan in elke discussie die op Vlaams niveau wordt gevoerd.

Volgens het lid is de kracht van het Vlaamse systeem van beheersovereenkomsten dat het op vrijwilligheid is gebaseerd en de landbouwers zelf kunnen bepalen welke maatregelen passen bij hun bedrijf en in hun regio. Mevrouw Rombouts wil dat ook zo houden. Het is mogelijk dat door de vergroeningsmaatregelen meer beheersovereenkomsten afgesloten zouden kunnen worden, maar vrijwilligheid en omkeerbaarheid zijn voor de spreker belangrijk voor een bedrijf om met beheersovereenkomsten om te gaan. Daarnaast kan wel een voorbereidende oefening gebeuren over de wijze waarop het nieuwe maatregelenpakket vorm kan krijgen met beheersovereenkomsten en op welke manier die overeenkomsten ondersteund zouden kunnen worden.

De heer *Jos De Meyer* komt tot de conclusie dat de algemene teneur van de interventies is dat de vergroeningsvoorstellen die vandaag op tafel liggen economisch bijzonder ongunstig zijn voor de Vlaamse land- en tuinbouwers, en bovendien niet bijdragen tot een meer duurzame landbouwsector. Dat brengt de spreker tot de stelling dat de minister-president namens alle fracties – uiteraard met de nodige nuances – in dit dossier een krachtig signaal mag geven.

Het lid informeert ook nog naar de Europese partners van Vlaanderen in het dossier.

2.2. Antwoorden van minister-president Kris Peeters

Minister-president *Kris Peeters* bevestigt dat er bij de hervorming van het GLB heel wat op het spel staat. Het is volgens de minister-president voor iedereen duidelijk dat de discussie nog niet ver gevorderd is en dat vooruitgang geboekt moet worden. Het is de bedoeling van de commissaris om in juni een voortgangsrapport voor te stellen, maar het is op dit moment onduidelijk hoe vaag of hoe concreet dat rapport zal zijn.

De minister-president is zeer tevreden dat Vlaanderen en Wallonië op één lijn zitten in de onderhandelingen. Vanuit Vlaanderen werden al contacten gelegd met een aantal landen. Aangezien elke lidstaat een eigen input heeft met specifieke accenten, zijn voor elk onderdeel van de voorstellen van de Commissie ook andere coalities mogelijk. Nederland is volgens de spreker logischerwijs een partner, hoewel Nederland op bepaalde punten wel een andere positie inneemt dan Vlaanderen. Nu Denemarken EU-voorzitter is, is de situatie iets delicaat, maar ook Oostenrijk, Italië, Ierland en Frankrijk worden vanuit België aangesproken.

De minister-president wijst erop dat, als de Europese Ministerraad tot een akkoord zou komen, ook het Europees Parlement zich over het dossier buigt en bij de besluitvorming betrokken is.

De minister-president beaamt de stelling van de heer De Meyer dat de vergroening als problematisch wordt ervaren en bijgestuurd moet worden.

Aangezien elk landbouwbedrijf in het systeem van kleine landbouwers kan stappen, onafhankelijk van de bedrijfsgrootte – en dan tevreden is met een bedrijfstoelag van zowat 1000 euro –, ontstaat volgens de minister-president een mogelijk gevaarlijke situatie. Er is op dit moment onvoldoende zicht op het aandeel landbouwers dat in het systeem zou stappen, maar met de huidige voorstellen kan elke landbouwer zich omdopen tot kleine landbouwer.

De discussie over de manier waarop beheersovereenkomsten worden toegepast, kan volgens de minister-president pas gevoerd worden als duidelijk is wat de vergroening exact inhoudt. Dan kan bekeken worden hoe de beheersovereenkomsten, die daar bovenop komen, worden aangepakt.

Over de omvang van het ecologisch focusgebied, dat nu is vastgelegd op 7 percent van het areaal, zou nog enige onderhandelingsmarge bestaan. Maar er is volgens de minister-president natuurlijk een verschil tussen een mogelijkheid en het eindresultaat. België, als 1 van de 27 lidstaten, heeft natuurlijk geen allesbepalende positie. Door samen met andere landen coalities te vormen, zijn bijstellingen meer haalbaar.

De minister-president beklemtoont dat voor pijler II gepoogd wordt om de continuïteit te behouden, omdat dit ruimte biedt voor Vlaanderen om effectief beleid te voeren.

De spreker kan zich vinden in het voorstel om een ruim meerkeuzemenu op te stellen voor de vergroening, zodat iedereen een keuze kan maken die het best bij het bedrijf past.

De minister-president geeft nog mee dat er op 11 mei 2012 een overleg plaatsvindt met de hele keten over producentenorganisaties en inter-brancheorganisaties.

Jos DE MEYER,
voorzitter

Els KINDT,
verslaggever